
ZAAIGOED IN OVERVLOED

Videohandleiding om zelf zaad te telen

PASTINAAK

Pastinaak behoort tot de schermbloemenfamilie of Apiaceae en tot de soort *Pastinaca sativa*. Het is een tweejarige plant die voor haar wortel geteeld wordt. Pastinaken zijn meestal wit van kleur. Hun vorm en andere kenmerken kunnen verschillen naargelang de bodem en het klimaat.

► Bestuiving

De bloeiwijze van pastinaak is een bloemscherm, samengesteld uit kleine, meestal tweeslachtige bloemetjes. De meeldraden, de mannelijke geslachtsorganen, zijn echter geslachtsrijp vóór de stamper, het vrouwelijke geslachtsorgaan. Een bloem kan dus niet zichzelf bevruchten.

Aangezien de bloemen niet allemaal tegelijkertijd ontluiken, kan er wel zelfbestuiving optreden binnen één bloemscherm of tussen twee bloemschermen van dezelfde plant. Ook kunnen bloemen van verschillende planten elkaar bevruchten.

Pastinaak is een kruisbestuiver die voor de bestuiving vooral rekent op insecten, met name tweevleugeligen, zoals vliegen en muggen, vlinders en lieveheersbeestjes. Die worden aangetrokken door de bloemschermen die vaak vol bladluizen zitten. Pastinaak kan ook kruisen met wilde pastinaak.

Laat minstens 300 m tussen verschillende rassen om kruisbestuiving te vermijden. 100 m is voldoende als er zich tussen de rassen een natuurlijke hindernis bevindt, zoals een haag. Je kan rassen ook isoleren met behulp van beurtelings geopend insectengaas of onder permanent insectengaas met hommelnesten voor de bestuiving. Raadpleeg hiervoor de module over isoleertechnieken in het ABC van de zadenteelt.

Teeltcyclus

Tijdens het eerste teeltjaar telen we de zaaddragers net zoals pastinaken die voor consumptie bestemd zijn. Pastinaak vormt pas zaden tijdens het tweede jaar.

Aan het begin van het seizoen kan het lang duren voor de zaden ontkiemen, vaak een week of drie.

Er bestaan verschillende methodes om pastinaken 's winters te bewaren. Je kan de wortels van toekomstige zaaddragers in de herfst rooien. Maak een selectie aan de hand van de kenmerken van het ras: kleur, vorm, groeikracht. Verwijder overtollige aarde van de wortels zonder ze te wassen, snij de bladeren af boven de wortelhals en laat de wortels drogen. Bewaar ze daarna in een kelder.

Controleer de wortels regelmatig gedurende de winter en verwijder rottende exemplaren.

Je kan ze ook in een hoek van je tuin in de grond laten. Pastinaak is één van de meest winterharde planten: hij kan zelfs in heel koude streken de hele winter in de grond blijven. Hij smaakt zelfs lekkerder dankzij de vrieskou. Als de strengste vorst achter de rug is kan je de wortels rooien en zaaddragers selecteren.

Plant de wortels opnieuw uit aan het begin van de lente. De wortelhals moet ofwel net boven het grondoppervlak uitsteken ofwel net eronder zitten. Laat 60 tot 90 cm tussen twee planten.

Als je de zaaddragers dichter bij elkaar plant, produceren ze naar het schijnt minder kleine bloemschermpjes, waarvan de zaden van slechte kwaliteit zijn. Vijftien tot twintig zaaddragers zijn genoeg om voldoende genetische diversiteit te verzekeren.

Zaaddragers van pastinaak zijn prachtige planten. In goede jaren kunnen ze tot 2 meter hoog worden. Soms is het noodzakelijk ze te ondersteunen.

Pastinaak vormt verschillende bloemschermen die niet allemaal tegelijkertijd openbloeien. Op de top van de hoofdstengel bloeit het eerste scherm. Vervolgens bloeien de schermen bovenaan de zijstengels die direct van de hoofdstengel aftakken, en tenslotte de schermpjes bovenaan de aftakkingen van deze zijstengels.

We raden aan alleen het eerste scherm te oogsten, omdat dat de beste zaden produceert. Zaad van de schermen bovenaan de zijstengels oogst je alleen als dat nodig is. Knip de schermen en een stuk van de stengel af zodra de hoofdstengel de eerste zaden vormt. Je kan ook vroeger oogsten, want de zaden vallen erg snel op de grond. Laat het zaad daarna in elk geval drogen op een droge, goed geventileerde plek.

Dorsen, schonen en bewaren

We dorsen de bloemschermen met de hand. Draag hierbij steeds handschoenen want het zaad bevat essentiële oliën die bij blootstelling aan zonlicht blaren op de huid veroorzaken.

Kies voor het schonen eerst een grofmazige zeef die de stukjes stengel tegenhoudt. Gebruik daarna een fijnmazige zeef die het zaad tegenhoudt en de kleine restjes doorlaat. Bewaar het zaad in een diepvrieszakje, vergezeld van een etiket waarop de namen van het ras, de soort en het productiejaar staan. Wat je op de buitenkant schrijft kan soms ongewild weggewist worden.

Enkele dagen in de diepvriezer maken korte metten met de larven van bepaalde parasieten. Pastinaakzaad blijft slechts 1 jaar lang kiemkrachtig, maar bewaring in de diepvries kan die kiemkracht aardig verlengen. Eén gram pastinaakzaad bevat ongeveer 220 zaden.

Longo mai

civique
forum.org